

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ „ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”

Кафедра політології та правознавства
(назва кафедри)

СИЛАБУС

Воснна політика держави
(назва навчальної дисципліни)

напря́м підготовки _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність _____ 052 Політологія _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-кваліфікаційний рівень __ другий (магістерський) рівень _____

форма навчання _____ денна/заочна _____

освітня програма _____ Прикладна політологія _____
(назва спеціалізації)

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30.08.2019

Завідувач кафедри _____ (підпис)

Перезатверджено: протокол № _____ від _____

Перезатверджено: протокол № _____ від _____

Перезатверджено: протокол № _____ від _____

Старобільськ – 2019

Інформація про викладача

Прізвище ім'я по батькові	Архіпов Валерій Іванович
Науковий ступінь	кандидат політичних наук
Наукове звання	доцент
Посада	доцент кафедри політології та правознавства
Місце роботи	ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, кафедра політології та правознавства
Адреса кафедри	м. Старобільськ, вул.Гоголя 1
Котакти	Архіпов Валерій Іванович - 0505284862
E-mail	Архіпов Валерій Іванович e-mail: chpn@yandex.ru
Консультації	
Час	відповідно до графіку індивідуальних консультацій
Місце	ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, Інститут історії, міжнародних відносин та соціально-політичних наук, кафедра політології та правознавства, м. Старобільськ, вул.Гоголя 1

1. Інформація для підтримання зв'язку з е-тьютором

Прізвище ім'я по батькові	Капля Ольга Станіславівна
E-mail	Rfgkz@i.ua
Котакти	0502020331

2. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Прикладна політологія
Освітньо-кваліфікаційний рівень	магістр
Загальні характеристики	обов'язкова
Веб-сайт курсу	
ID ОП	17834
Рік вивчення дисципліни	перший
семестр	2
Загальна кількість кредитів ECTS	5
Загальна кількість годин	150
Лекції / Практичні, семінарські заняття / Лабораторні / Самостійна робота	20/20 – 110 денна 12/12 - / 126 заочна
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу «Воєнна політика держави» – ознайомити магістрантів: з сутністю та засадами воєнної політики України, змістом воєнної політології, національної безпеки та сучасної

воєнної доктрини України; сформувати аналітичні навички аналізу політичних подій в контексті інтересів української держави.

Завдання вивчення дисципліни є надання студентам систематизованих знань щодо політичної науки, виховання у них високого рівня політичної свідомості та поважного ставлення до Конституції України, законів України. Студенти повинні оволодіти певною сумою знань та уявлень про створення та розвиток України, реформування сучасної політичної системи України, а також вплив партійної системи на реформування форм правління.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- зміст поняття «національна безпека» та його трьохвимірність – людина, суспільство, держава;
- розвиток і зміни суті національної безпеки в епоху глобалізації;
- специфіку поняття «національна ідея» та «національний інтерес» в українських реаліях;
- структуру системи управління національною безпекою України, компетенції її головних учасників;
- вплив геополітичного положення України та її зовнішньополітичного курсу на національну безпеку;
- орієнтуватися в головних проблемах політичної, економічної, інформаційної та екологічної безпеки нашої держави.

вміти:

- здійснювати теоретичний моніторинг рівня забезпечення національної безпеки в тій чи іншій сфері життєдіяльності;
- використовувати засвоєний понятійно-категорійний апарат щодо аналізу політичної, економічної, інформаційної, воєнної, екологічної та ін. сфер національної безпеки;
- визначати ступінь впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на різноманітні сфери суспільного буття, що впливають на національну безпеку України;
- на цій основі вміти розробляти практичні рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності системи забезпечення національної безпеки та її окремих ланок.

Місце дисципліни нормативна навчальна дисципліна "Воєнна політика держави" є складовою циклу професійної і практичної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" на пряму підготовки.

4. Зміст дисципліни.

№	Змістовні модулі та їхня структура	денна форма навчання					заочна форма навчання				
		загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота	загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота
Перший модуль											
1.1.	Воєнна політологія як наука	11	2			9	10				10
1.2.	Воєнна політика як складова загальної політики держави	13	2	2		9	12	2			10
1.3.	Питання воєнної політики в історії політичної думки	11		2		9	12				12
1.4.	Воєнні аспекти національної безпеки України	14	2	2		10	16	2	2		12
1.5.	Воєнна організація України	13	2	2		9	12	2			10
1.6.	Армія і політика	13	2	2		9	12		2		10
2.1.	Законодавча база воєнної політики України	12	2			10	16	2	2		12

2.2.	Воєнно-політична обстановка	11		2		9	12		2		10
2.3.	Тероризм як соціально-політичне явище	13	2	2		9	12	2			10
2.4.	Концепція національної безпеки України	13	2	2		9	12		2		10
2.5.	Роль і місце Збройних сил у демократичній країні	13	2	2		9	12	2			10
2.6.	Силовий фактор розвитку сучасної геополітики	13	2	2		9	12		2		10
	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	150	20	20		110	150	12	12		126

Тематика семінарських / практичних занять

<i>№п/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Години</i>
1.	Воєнна політика як складова загальної політики держави	2
2.	Питання воєнної політики в історії політичної думки	2
3.	Воєнні аспекти національної безпеки України	2
4.	Воєнна організація України	2
5.	Армія і політика	2
6.	Воєнно-політична обстановка	2
7.	Тероризм як соціально-політичне явище	2
8.	Концепція національної безпеки України	2
9.	Роль і місце Збройних сил у демократичній країні	2
10.	Силовий фактор розвитку сучасної геополітики	2
	Разом	20

Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом)

Самостійна робота

<i>№п/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Години</i>
1.	Воєнна політологія як наука	9
2.	Воєнна політика як складова загальної політики держави	9
3.	Питання воєнної політики в історії політичної думки	9
4.	Воєнні аспекти національної безпеки України	10
5.	Воєнна організація України	9
6.	Армія і політика	9
7.	Законодавча база воєнної політики України	10
8.	Воєнно-політична обстановка	9
9.	Тероризм як соціально-політичне явище	9
10.	Концепція національної безпеки України	9
11.	Роль і місце Збройних сил у демократичній країні	9
12.	Силовий фактор розвитку сучасної геополітики	9
	Разом	110

5. Методи навчання

- пояснювально-їлюстративний
- репродуктивний
- проблемного викладання
- частково-пошуковий
- дослідницький

6. Форми і методи контролю

Фронтальне опитування, поточне тестування, письмове виконання контрольних самостійних робіт, письмове виконання контрольної-модульної роботи

7. Критерії оцінювання знань студентів (у %)

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

- письмова модульна контрольна робота – 40%;
- результати роботи на практичних заняттях – 50%;
- самостійна робота – 10%.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Діяльність студента:

- слухання лекцій;
- виступ з повідомленням на практичному занятті;
- виголошення доповіді на практичному занятті;
- участь у дискусії на практичному занятті;
- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз;
- написання кейсів;
- за рішенням кафедри участь здобувачів вищої освіти у тренінгах з тематики освітніх компонентів професійної і практичної підготовки зараховуються як додаткові бали до загальної суми успішності здобувача.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
63-74	D	задовільно	
50-62	E		
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Питання для підготовки до контрольної-модульної оцінювання

1. Які проблеми становлять зміст предмета воєнної політології?
2. Визначте основні історичні віхи становлення воєнної політології як науки.
3. Охарактеризуйте основні закономірності, що вивчає воєнна політологія.
4. Розкрийте систему методів воєнної політології та її основні функції.
5. Яке, на Ваш погляд, методологічне значення воєнної політології для соціальної професійної діяльності військових кадрів?
6. Назвіть основні причини і джерела війн за поглядами політичних мислителів і філософів Античності, Середньовіччя та Нового часу. Запропонуйте власний варіант порівняльного аналізу воєнно-політичних поглядів цих епох.

7. Визначте основні воєнно-політичні ідеї Гуго Гроція.
8. Як розглядався взаємозв'язок між війною і політикою у політичній творчості представників німецької класичної філософії.
9. Розкрийте основні концептуальні положення воєнно-політичної доктрини марксизму. В чому полягає її внесок у світову воєнно-політичну думку?
10. Які нові погляди на взаємозв'язок війни і політики, на сутність війни з'являються в ядерну епоху?
11. Проаналізуйте основні можливі джерела і причини та характер військових конфліктів ХХІ ст. за геополітичними моделями Зб. Бжезінського, Генрі Кіссінджера, Семюеля Хантінгтона, вітчизняних дослідників.
12. У чому, на Ваш погляд, полягає неспроможність неомальтузіанських теорій причин і джерел сучасних війн?
13. Проаналізуйте місце воєнної безпеки у системі національної безпеки України, її суттєві характеристики.
14. Надайте характеристику Воєнній доктрині України, її основним складникам.
15. Яким чином Воєнна доктрина визначає основні воєнно-політичні засади політики воєнної безпеки України?
16. Розкрийте зміст основних реальних та потенційних загроз національній безпеці України у воєнній сфері, що визначені у Воєнній доктрині держави.
17. На яких принципах та базових концепціях ґрунтується забезпечення воєнної безпеки України?
18. Охарактеризуйте внутрішні та зовнішні складники забезпечення воєнної безпеки України.
19. Назвіть головні завдання стратегічного рівня забезпечення воєнної безпеки України.
20. Надайте коротку характеристику воєнно-економічним та військово-технічним засадам забезпечення воєнної безпеки України.
21. Надайте коротку характеристику змісту основних етапів становлення Воєнної організації України, її основних структурних компонентів – Збройних Сил України та внутрішніх військ.
22. Визначте правові основи формування, розвитку та реформування Воєнної організації України.
23. Які силові компоненти входять до складу Воєнної організації України?
24. Зробіть порівняльний аналіз основних функцій військових формувань Воєнної організації держави.
25. Розкрийте основні завдання Збройних Сил та внутрішніх військ у мирний час, у період до початку військової агресії, в особливий період у випадку збройної агресії.
26. Охарактеризуйте структуру Збройних Сил України та внутрішніх військ МВС України.
27. Проаналізуйте перспективні напрями реформування Збройних Сил України, внутрішніх військ МВС України до 2025 р.
28. Охарактеризуйте основні концепції походження та сутності армії.
29. Зробіть порівняльний аналіз побудови армії залежно від принципів її комплектування.
30. Яке, на Ваш погляд, сучасне розуміння взаємодії армії і політики? Чи може бути армія поза політикою?
31. Яке місце посідає армія у політичній системі України.
32. Визначте роль та основні напрями керівництва інститутами державної влади процесами військового будівництва в Україні.
33. Дайте характеристику моделей взаємодії армії і політичної влади у різних політичних режимах: тоталітарному, авторитарному, демократичному.
34. Які фактори, на Ваш погляд, сприяють налагодженню демократичних, цивілізованих стосунків між армією і цивільною політичною владою, посиленню стабілізуючої ролі армії у суспільстві?
35. Визначте сутність воєнно-політичної обстановки та її основні складники.
36. Що являє собою процес аналізу та оцінки воєнно-політичної обстановки?
37. Проаналізуйте основні показники воєнної небезпеки як стану воєнно-політичної обстановки.
38. Зробіть порівняльний аналіз рівнів воєнної небезпеки та їх базових показників.

39. Які проблеми є головними під час оцінки воєнно-політичної обстановки на глобальному (стратегічному), регіональному та локальному рівнях?
40. Надайте характеристику потенціалам воєнної могутності держав, що аналізуються під час оцінки співвідношення сил сторін – суб'єктів воєнно-політичної обстановки.
41. Охарактеризуйте зміст основних складників алгоритму оцінки воєнно-політичної обстановки.
42. Які тенденції є характерними для сучасної глобальної воєнно-політичної обстановки?
43. Охарактеризуйте основні концепції походження та сутності армії.
44. Зробіть порівняльний аналіз побудови армії залежно від принципів її комплектування.
45. Розкрийте зміст основних закономірностей розвитку армії.
46. Яке, на Ваш погляд, сучасне розуміння взаємодії армії і політики? Чи може бути армія поза політикою?
47. Яке місце посідає армія у політичній системі України?
48. Визначте роль та основні напрями керівництва інститутами державної влади процесами військового будівництва в Україні.
49. Дайте характеристику моделей взаємодії армії і політичної влади у різних політичних режимах: тоталітарному, авторитарному, демократичному.
50. Які фактори, на Ваш погляд, сприяють налагодженню демократичних, цивілізованих стосунків між армією і цивільною політичною владою, посиленню стабілізуючої ролі армії у суспільстві?
51. Дайте визначення поняття “обороздатність держави” та охарактеризуйте її складники.
52. Проаналізуйте роль кожного з потенціалів (факторів) у формуванні воєнної могутності України.
53. Яке, на Ваш погляд, співвідношення між матеріальним і духовним факторами в структурі воєнної могутності держави?
54. Яке місце у складі воєнної могутності держави займає бойовий потенціал Збройних Сил та які його основні показники?
55. Визначте напрями діяльності офіцерських кадрів щодо зміцнення морально-політичного і психологічного стану особового складу частин і підрозділів внутрішніх військ як складника їх бойового потенціалу.
56. Визначте сутність і головну мету воєнної політики держави та охарактеризуйте принципи, на яких вона будується в Україні.
57. Охарактеризуйте правові, теоретичні і методологічні основи воєнної політики України.
58. Розкрийте завдання та напрями воєнної політики України, що визначені у воєнній доктрині України у її внутрішньому і зовнішньому аспектах.

10. Завдання для контрольно - самостійної роботи

Контрольно-самостійна робота виступає як засіб самостійного здобуття і поглиблення знань студента, а також як форма самоконтролю та контролю самостійного навчання студента з боку кафедри.

Виконуючи контрольно-самостійну роботу, магістрант набуває досвіду роботи з науковою літературою, періодичними спеціальними виданнями, законодавчими актами; вчиться аналізувати та узагальнювати, а також чітко висловлювати свої думки з приводу заданої тематики в письмовій формі. Все це є підґрунтям для виконання більш складних форм робіт в майбутньому, таких як магістерська робота.

1. Сутність структури воєнної політики.
2. Дайте характеристику воєнної політики держави.
3. Військово-політичні відносини, їх характеристика.
4. Назвіть головні види воєнної політики сучасних держав.
5. Воєнна доктрина України, її визначення.
6. Основні ознаки сучасної воєнно-політичної обстановки.
7. Основні загрози національній безпеці України.
8. Умови забезпечення воєнної безпеки України.
9. Характерні ознаки сучасної збройної боротьби.
10. Основні завдання Збройних сил України в мирний час.
11. Основні умови припинення Україною воєнних дій проти агресора.

12. Основні принципи економічного забезпечення воєнної безпеки України.
13. Основні напрямки економічного забезпечення воєнної безпеки України.
14. Армія як соціальне явище (загальна характеристика).
15. Форми використання армії.
16. Участь армії у політичних процесах (ознаки).
17. Шляхи приходу військових до влади.
18. Сутність воєнної реформи в Україні.
19. Дайте визначення національної безпеки.
20. Шляхи зміцнення національної безпеки.
21. Головні сфери національної безпеки.
22. Воєнний аспект у системі національної безпеки.
23. Сутність воєнної безпеки.
24. Напрями воєнної безпеки, характеристика.
25. Масштаб воєнної безпеки, характеристика.
26. Основні напрями державної політики з питань національної безпеки України.
27. Рівні воєнної небезпеки.

11. Методичне забезпечення

Електронний варіант лекцій, тематика семінарських / практичних занять, питання до контрольних модульних робіт, завдання для самостійної роботи. Студенти мають доступ до електронних варіантів методичних вказівок до практичних занять.

12. Рекомендована література

Основна навчальна література

1. Стратегія національної безпеки України. Указ Президента України. «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України» від 6 травня 2015 року, від 26 травня 2015 №287 // 2015.
2. Воєнна доктрина України. Указ Президента України. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» від 24 вересня 2015 року № 555/2015. ([http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/555/2015](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/555/2015)).
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua>); Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua>);
4. Сайт Радіо Свобода (<http://www.radiosvoboda.org>);
5. Сайт Міністерства закордонних справ України (<http://mfa.gov.ua/ua>);
6. Видання Міністерства оборони України «Народна армія» (<http://na.mil.gov.ua>);
7. Сайт Ради національної безпеки і оборони України (<http://www.rnbo.gov.ua>);
8. Журнал Верховної Ради України «Віче» (<http://www.viche.info>);
9. Центр досліджень армії, конверсії і роззброєння (<http://www.cacds.org.ua>);
10. Сайт Korrespondent.net (<http://korrespondent.net>);
11. Сайт «Парламентской газеты» (<http://www.pnp.ru>);
12. Сайт Інформаційно-аналітичного центру (<http://mediarnbo.org>);
13. Сайт Крим.Реалії (<http://ua.krymr.com>);
14. Сайт NEWSru.ua (<http://newsru.ua>);
15. Європейська правда (<http://www.eurointegration.com.ua>);
16. Щоденна львівська інтернет-газета Поступ (<http://postup.brama.com/index.php>);
17. Сайт інтернет-видання «Патріоти України – єднаймося» (<http://patrioty.org.ua>);
18. Центр журналістських розслідувань (<http://investigator.org.ua>);

Додаткова навчальна література

1. Цицерон М.Т. О государстве. О законах. О старости. О дружбе. Об обязанностях. Речи. Письма. / М.Т. Цицерон; предисл. Е.И. Темнова. – М.: Мысль, 1999. – 782 с.
2. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, – К.: Вид-во КиМУ, 2013. – 427 с.
3. Білорус О.Г. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем // Глобалізація і безпека розвитку / Білорус О.Г. та інші. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с.
4. Нормативно-правова база у галузі безпеки і оборони України. Видання друге, доповнене. – Центр дослідження армії, конверсії та роззброєння, Київ, 2012. – 820 с.
5. Андреева О.М. Національна безпека України в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією / О.М. Андреева. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 360 с.

6. Семенченко А.І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України: монографія / А.І. Семенченко. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. – 429 с.
7. Ситник Г.П. Національна безпека України: теорія і практика: навч. посібник / Г.П. Ситник. – К.: Вид-во “Кондор”, 2007. – 616 с.
8. Хрусталеv М.А. Анализ международных ситуаций и политическая экспертиза: очерки теории и методологии / М.А. Хрусталеv. – М.: НОФМО, 2008. – 232 с.
9. Griffiths M. , O’Callaghan T. International Relations: The Key Concepts / M. Griffiths. – L. – N. Y: Routledge, 2003. – 399 p.
10. Бодрук О.С. Структура воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти: монографія / О.С. Бодрук. – К.: НІПМБ, 2001. – 300 с.
11. Костенко Г.Ф. Теоретичні аспекти стратегії національної безпеки: навчальний посібник / Г.Ф. Костенко. – К.: ДЕМІД, 2002. – 144 с.
12. Резніков В.О. Актуальні проблеми воєнної політології : навч. посіб. / В.О. Резніков, І. В. Ващенко, Б. Д. Бородін. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2011. – 160 с.